

Zihna

Wisu semju proleta- reeschi saweenojatees!

Kreewijas soz.dem. strahdneeku partija

No 26.

Sozialdemokratisks deenas laikraksts.

Peterpilī, otrdeen, 11. (24.) aprīlī 1917. g.

Monarkija kritusi! Lai ősi hwo satwersmes sapulze!

Lai ēsihwo demokratiska republika!

Latvijas salpu weetneelu ūetmat.

Batlaban noteekas bessemneelu weh-leschanas uš Latw jas bessemneelu delegatu sapulzi Walmeera. Pirmo reis bessemneeki (to starpā laulu kalpi un kalponēk) wārēs paschi speest un domat var sawām wis-pahrejām leetam, kamebr lihbī schim wiñu weetā „galwas grosija“ weenigi semneeli-haimneeki un weenigi pagasta weetneelu pulšā wiñi, kā desmitdaļas zilweķi, il uš 10 zilweķeem baudīja weenās balss tee-šības.

Bet to teesu jo gruhtali nixaem
buhs apspreest schos jautajumus, jo wis-
pirms ikuris ch pirmais solis ir gruhts, un
otklahti gandrihi wijsa jauna wibrischla
paauðje airodas fara deenastā. Un vadom-
deweji no faimneelu puies, las gritēs ee-
stahstīt sawus wištaitiskos padomus, buhs
nemašums. Mehs jau redsejām, la pirma-
jā semneelu ūapulzē, kur arī bija „lalpu
preekschtahwjī“ daschu faimneelu dehlu
personā, ikuris ch waheds, kaut mehrenakais,
par labu ūalpu schētrai tīla aiselegis waj
wišmas nollūjete.

No kurænes muhsu bessmeneeki war
gaidit teescham no sids labwehligu wahr-
du? Weenigi no tas paschas sozi alde-
mo fratijas, tas ir fka pilsehtu,
ta ari laukustrahndneeku schki-
ras dabifka aifstahwe. Jo tas
tad ir strahdneelu schkira? Ta ir schkira,
kurai naw sawu darba rikku, naw sawa
ahmura, sawa arksa, naw sawas darbni-
jas, sawa sirga un sawa semes stuhrischa,
bet kda pilsehtu, ta us lauleem ir weenigi
saws darba spehls, kuru minai janes us
tirgu un japahrdod us laiku, wojs nu us
gadu, ta parasts us laukeem, jeb us nedek-
lam, ta peenemits pilsehtas, faimineekam
wojs zitam usnahmejam, lai par janemto
naudu (alqu) woretu usturet pee dsjhw.

Iſ trimdas.

Wehstis par noteeloscho rewoluziju
pee mums sahla isplattees tilai 3. martā
ar zelu komisara Bublikowa telegramas
(dselsszeneleem) sanemšchanu. Isto sah-
luma telegramas saturs iſlīdās dihwaīns
un nesavprotams — tur runaja par valsts
pahrgroſību un uſaizinaja dselsszenelelus
iſturetees meerigi pret to. Un laut Si-
birijas politifee trimdeneeli ar drudschainu
uſmanību ſeko wiſpoſaules un ſemīchi:
Kreewijas politikai un ar latru austioſch
deenu gaida leelos paſaules not kūnus, un
laut gan notikumi op 14. februari, uſ-
ſaukumi Peterpils strahdneleem, pāvehle
par Walsts Domes darvibas pahtraut-
ſchanu un wiſpahrejais waldibas wiſeens
jau gaischi rāhdija, la tas tahlak wairs
newar eet, la lails ir kriſt wezam reschi-
mam, tomehr wehstis par walsts pahrgro-
ſibam nahja tik nejaufchi un ar ſiberianu
ahtrumu uſ azumirlli apmulſinaja pat
gaisčhalos un ſiingralos prahthus. Wiſus
pahrnehma tuwās brihwibos nojsanta un
preelſch wiſeem raddas jautajumi: lo darit?
la buht? Bet tas bija tik uſ azumirlli

bas sevi un sawu gimeni. Tanî deenâ, kurâ schis darba svehls ir sudis, strahdnee-
la un salva zilwels ir saudejis vilnu tee-
šbu us dñshwibû, tas ir ubagu khitâ tri-
tis un winam weeta ir lapâ waj ubagu
mahjô. Pilsehtu strahdneeki, lopoti fabri-
kâs un darbnizâs, jau sen ir apkehruschi
to, kas wi n u s w e e n o w e e n a
s ch i r a, kamehr lauku falpi, un jo lee-
lalâ mehrâ falpones, ifmehrtati pa mui-
scham nn jemneelu mahjam, bes laitral-
steem un bes mutes wahyda, —wehl now
nahluschi vee schis atsînas. Jo kamehr pil-
sehtâ beedrofchandas gan atlanta, gan aij-
aisleegtâs beedribâs strahdneelu schirai
bijâ parasta leeta, us laukeem ta bija tika-
isnehmums. Un isnehmums neween vee
mums, bet isnehmums pat ahrsemêe, tur
jau sen pilsehtâs maldiya sinama brihwiba.

Patlaban norisnas Kreewijas noti'u-mi, tas pazet Kreewijas plaschdas tautas stahwoli bidwibis sind augstu vahri par ikuru wisbrishwalo semi paoule jo patlaban Kreewinas strahdneeku schikrai naw zitadn politiku robeschu, ka tilai tds, ko wino poti few usleek. Tadehk tdaat, ta strahdneeku schikrai pilsh'â, tapat kalpu-bessemneelu schikraiu laukeem—jaisleeto brihdis, lai apweenotos, habeedrotos, jo strohdneeku schikira ir stipra tilai a p weenibâ. Un apweenibas weids tagadejâ azumillî ir ari jau gata w:s: tas ir falpu weetneeku (depritatu) v adomes pogastos, kurdm sawukahrt jaapweenojas apriñku padomes (warbuhrt bes tam ari wehl masakas apweenibas — vebz draudsem), no kurdm beigas buhs jasa-stahda preekschahwiba us gubernu, kopojotes tur ar strahdneeku un saldatu weetneeku padomi Rigâ. Illuram buhs saprotams, tahds ipeh's buhs schohdai falpu jeb wispaabrigi bessemneeku belegatu apweenibai

— ja us noteekoscho jaatsauzas, diwu domu neworeja bult, joutajums tika bijakur un ja sahlt? 4. marta jan Janeh: man jaounds Paganidwaldibas farakstu un nolebmāni tublik kertees pee darba. Lihds ko tika sakentas telegramas par Jspilbu komitejas organieschanos pee Walsts Domes, tublik pasuda Pelschreindicas iiprav- niks Berpinskis (un tas preessh wina ari bija tas labalais, jo gitadi par to ui weetas buhtu iigabutichas tautas dušmas), kuras ihji pehj tam Zeltuška tila arestēts. No Zeltuškas forehundu ūnas par org- stalo gubernas paierwoldes personu areste- schanu. Kād vienmās darbs, tika atbrukota viltzīja un arestēta ķeandarmetija. Rābri- kibas usneschamū pilsētā lihds milizijas organieschanai usnechīas weeteja garnisona komandeers ar saldateem. Nekam ejoschi tila nodibinata Rautes Drošības komiteja, kurās usnesiuns bija nemt weetejo pasch- mēldibū ūnuds valdā. Visur noteek mihi- tīti, sapulces, għieejat ar larogeem, mu- filu un dseesmam, gaiss wilko no uswaras hażżeenem un brihwibas dseesmam, teek ierihkotaxx omgħijs kara speċjal.

Nr 5. martu sahlot kah^o darbotees ari lau^o sahdschas. Zeel opzeetinati un atbrusott lau^o polizisti un wisur eewesta

ta g a d, lad kritus i wi s a we z a
war a un lad pag. walschu, uradniku,
straschniku u t. t. warai buhtu jahahreet
piñigi waj galwenam tahtam scho kalpu
weetneelu apweenib u rokä.

Neruna sim te shkumos par to, tahlidi
usdewumi buhs schahdai jaunai salpu
schirkas eestahdei. Matas pats sapratis, fa
winai janodroshina ari salpu zilwelam
patee ka brih wib a, zil ween ta
eespehjama tagadejā habeedribā. Zaisitzina
neween ta netaisniba, fa salpa balsij pa-
gastā bija tikai $\frac{1}{10}$ swara no ta, fa illu-
roi satmineela balsij; janostahda nifas
sahrtas un schirkas weenlihdfigās teeskbōs
us lauseem, tāpat fa pilsehtā, un jarada
peehmigi darba un dsihwes opstahlti ari
ui lauseem. Jo tadehk tād agrat behga
lauzineels no newesligalajeem darba ap-
stahlleem newesligajā pilsehtā? Tadehk fa
salpa stahwollis bija puuehrga stahwo-
llis, fa dorbs bija besmehra garsh un alga
samehrā sema, un beigās, fa ui lauseem
salpam bija laupita eespehja peedalitees
habeedrisla dsihwē un koti apgruhitinata
gimenes dsihwe. Wisk schee apstahlti ta-
gad vamattai iigarosa.

Bet te nu mehs atduramees pirmā
weetā uſ poſchu paniata jautajumu, uſ
ſe mes ja ut aju m u. Kā ſinams,
ſeme nāo zilwela rolu darbs, bet ir ween-
lanischi weena doļa no abrejās dabas, ko
daſchi zilweli weenadā waj otrādā zelā
ſew peefawinajuſchi un tagad tura par
ſawu ihspoſchumu, nekoudami neweenam
zitam peelīst rolu pee ſemes, lai no tās
iſaudſetu weenu waj otru raschojumu,
eekam nebuhs ſanehmuſchi ihspoſchu ſamaſku
par ſcho attauju, kahdu maſku mehs ſau-
zam par nomu jeb ſemes renti. Kr.ewijā
tahdā kahrtā ſatrabjuſchees privatihpaſch-
neelu roſās milſigi ſemes daudſumi (av
100 milj. deſetinu), un vahri par 500

lauku paschwaldiba un militzja. No sah-
dšam, kuras jau paspehjučhas organiza-
tees teel issuhiti organizatori už aplahre-
jum laimiku sahdšam mažu organizac-
nai un fakaru nodibinaschanai. Paulu
eedsihwotaji isturas loti aktivi pret wiseem
notikumeem. Starp atsewischlām sahdšam
manama weeniba un tās salužst kopa ap-
riaka organizacijā, kuras ūvukahrt weeno-
jas gubernas komitejās. Slaidri redsams,
ka masās ir pozilats gara stahwollis, wi-
sur walda ūjužma un ta ir labakā ūhme
la e e g u h t o n e l a h d a w a r a n e-
i s r a u s i s t a u t a s r o k a n i.

Amnestija politisleem tila faneemta ar leelu fajuhsmu. No zeetumeem islaisteem teek farihkotas owozijas. Redjami juhsmigi aisgrahbjoschi skri — ar preela akaram ozis aplampjas politislee atswabinatee wehledami weens otzn nenogurt wehl preelscha efschä zihna par godu faveem idealeem, turi ujglabaujschees un papildinaujscches neissatotees us neissatamām zeeshanam, kuras tagad jan wihas aif muguras. Azis un prachts raugas til us preelscha stahwoscho darbu, wisa pagaht-

7. mārtā tika sanemts atšķabinamo — politisko — administratīvi iissuhitito sa-

defetinu latram ir 28,000 zilweleem, ta walda apmehram $\frac{3}{4}$, no wiſas privatās ſemes (62 milj. defetinu jeb 72,2 proz. no wiſas privatās ſemes, atlaſtait ſemneelu ſemi). No wiſa ſobi leelā daudſuma ſemes apstrahdata top tilai neeela data (apm. 18 milj. def.) un no ſbis leelā daka top iſdota uſ nomu (11 milj.). Taħda pat aina ir pee mums Latwijs — Widsemē 729 muſchu ihpaſchneekeem ir 3 milj. def.; Kurſemes muſchias jaurmehra leelums ir 1512 def., pee lam lautlahdai Dundagat ween ir 67,000 def. Ja nu wehl eeweħro, la apstrahdato laulu daudſums reti laħdā muſchā pee mums buhs pahri par 300 def., tad atlaħtojas ta pate aina, id Kreewijs, tilai wehl dauds tumſchalas krahħas. Tilai tagad aiklahjas azis Kreewijs taut-haimneekeem un wiñi ſahl atſiħt, la aix iħha eemeſla Kreewijsi pateeſibā truhħi labibas un newis atleel pahri, ko iżwest, jo wiſs, las agrak tila iżwests uſ ahrse-mem, nebi ja atli kum s, bet bija-weenlahħsfhi no mutes atrauts maies lu-moħs. Ta tab naħlotnē ja papa l-aſchina apseħto laulu daudſums un tadebħ-ween jau newar atfaħt leelgruntneezi bhej pahrmaintas.

Bet tas nam wijs un pat ne galwenais. Tee 2800 žilwelui (milsu gruntneeku ar pahri par 500 des) un apm. tilpat leels ūlaitis 2. schūkiras leelgruntneeku (pahri par 100 des) lihdi ūchim iureja rokās gandribis wišu politisko waru, ta us meetam, ta ari vaskas galotnēs.

Leelgrunteeziba — muischneeziba
bij a patwaliibas galwenais un jateiz, gan-
driis weenigais atbalsts, tapat kā patwali-
diba bija paschias muischneezibas weenigais
dīhwibas awots, jo bei schi pabalsta (leel o
algu un muischneelu banku aisdemunu
weidā) — muischneeziba buhtu sen jaun
pagahsūses. Jo seiwischli spilgti muisch-

rafs, kuri dīshwo Peitschneudinslas apriaskl. Apgahdajuschees ar personibas apleezibam un dīseljszela biletēm, kuras teek bei mal-fas isdotas no Komitejas, issuhtitee dru-dschaini gatawojās us̄ aibraukšanu — neweens negrib ne minutes wairi palilti hibdīschinejā soda semē. Katriis jenzschas tilt atpašak us̄ sawu bijuscho darba lauku, no kura to atrahwa noseedfigā, tagad kri-tuši wara.

Pabrauz gordan pirmee atswabinatee,
kuri teek kotti juhsmigi sagaiditi un pawa-
diti no fajuhsminda lauschu puhla. Us-
bahlajam itla ar zeetuna fihmogu a pstem-
peletam atswabinateo sejam laistas laimes-
fmaids — tee zenschas sawas juhtas iſ-
teikt wahrdos un puhlis latru wahrdru us-
ker ar fewisichlu usmanibu, latris wahrdas
atrod masas atbalfi, tas frikt uſ augligas-
iemes.

10. martā ūvinejām pirmos rewolūcijas svehtus īskārā ar Peterpils kritisches rewolūcijas upuru atdoschanu jemes māmukas Ilehpī (telegrama par behri deenas atlīkhanu wehl nebija saņemta). Vīsa pilsehta tehrpta svehtu rotās — vīsu pliminajas īskārā karogi ar un beis rassfēm, nami išpusčlot: ar karodiņiem un wihtiem. Pilsehta vīss weikali

